

Jaarverslag 2023

Tom Dechaene – Directeur

Kasterlee
27 maart 2024

Externe omgeving: minder turbulentie in 2023 al bleven er wolken aan de horizon

Sterke consumptie van diensten

Robuuste jobcreatie

Normalisatie van aanvoerlijnen

Lagere prijsdruk (energie!)

Zwakke industriële activiteit

Futloze wereldhandel

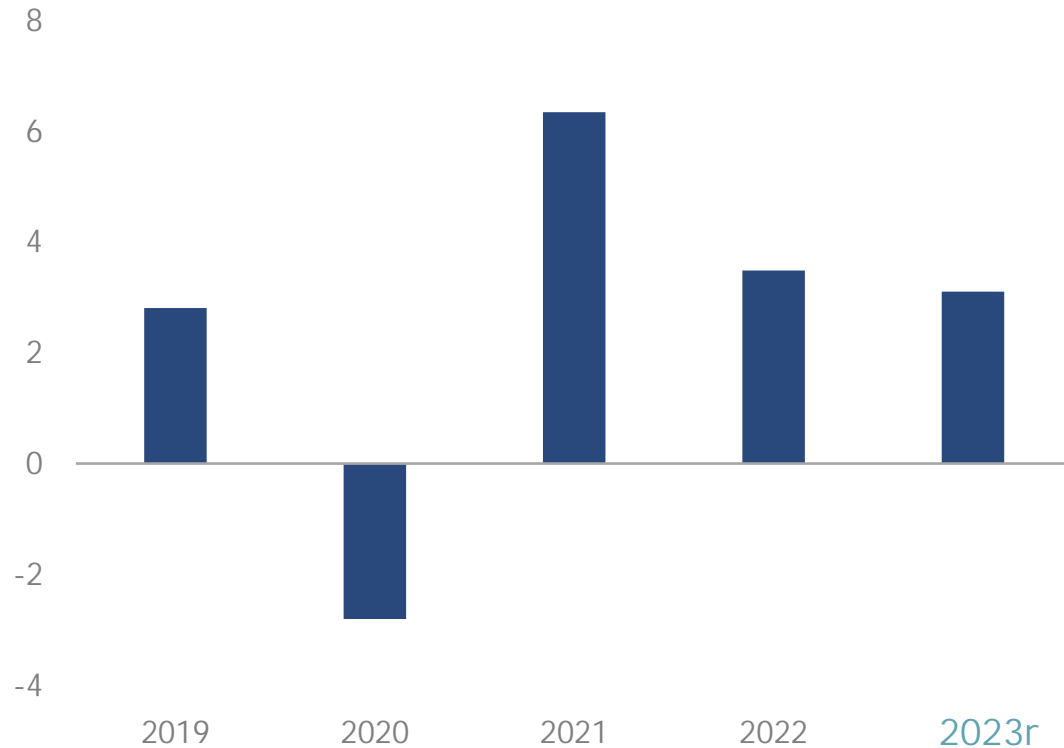
Aanhoudende geopolitieke spanningen

Sterke verstrakking monetair beleid

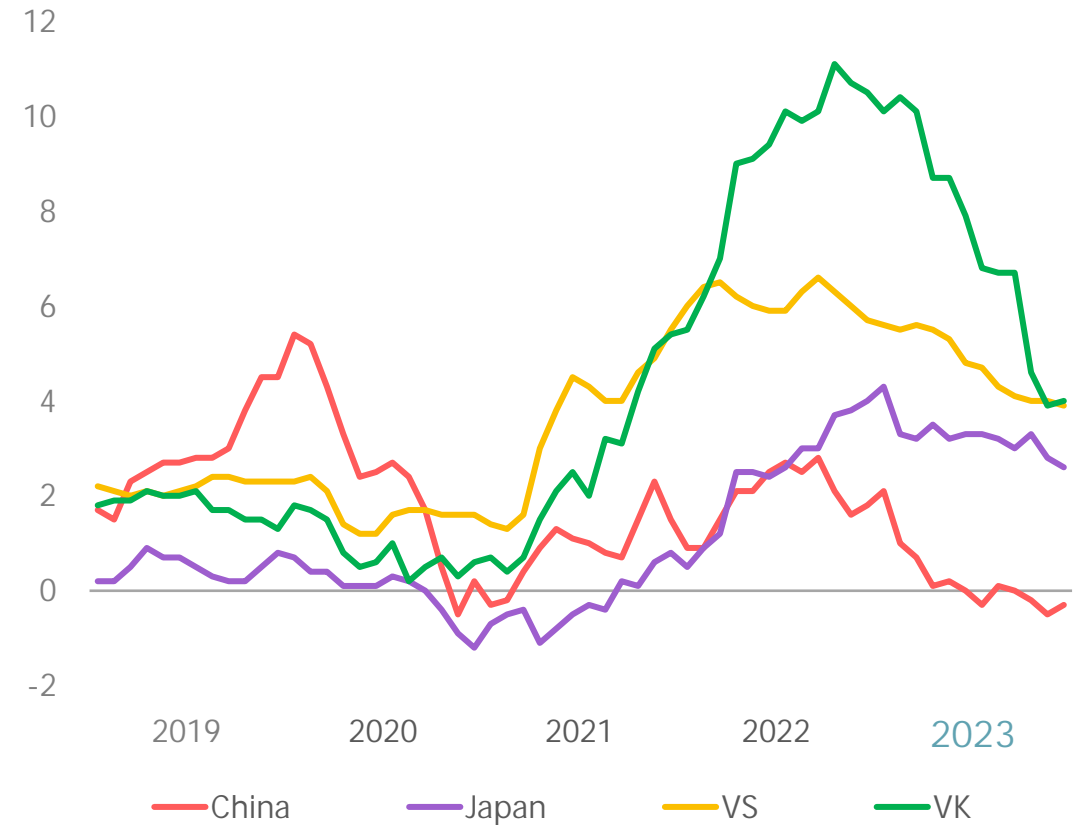

Op koers voor een zachte landing?

Wereld bbp-groei naar volume (veranderingspercentages)

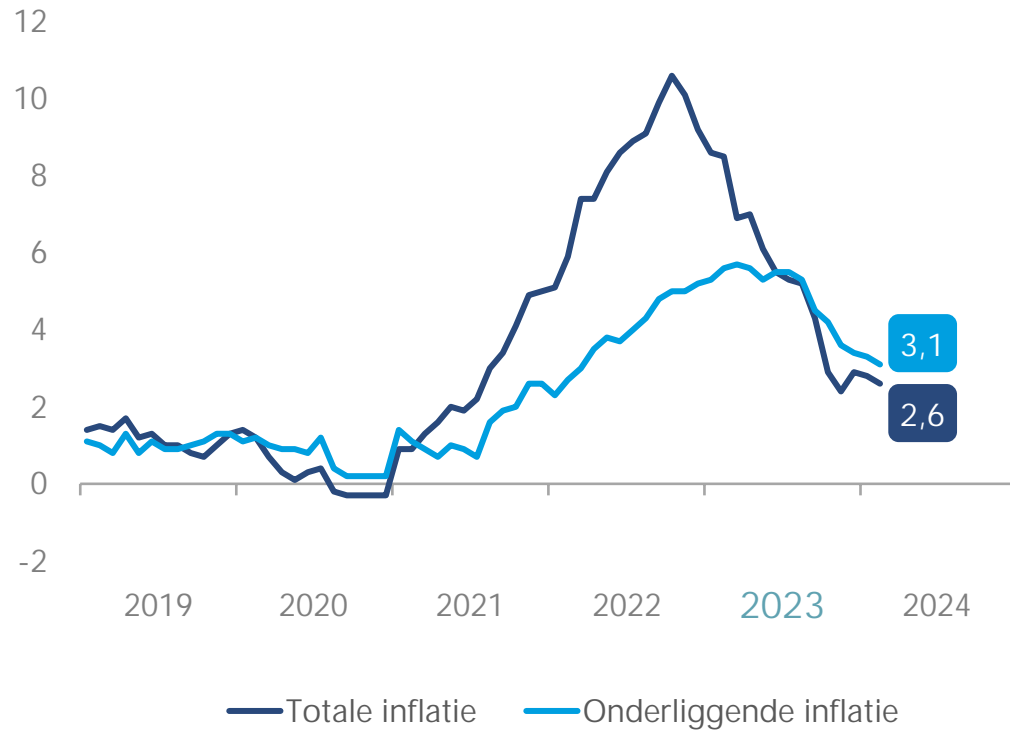
Totale inflatie (jaar-op-jaar veranderingen, in %)

Het eurogebied kende een snelle inflatiedaling en amper groei

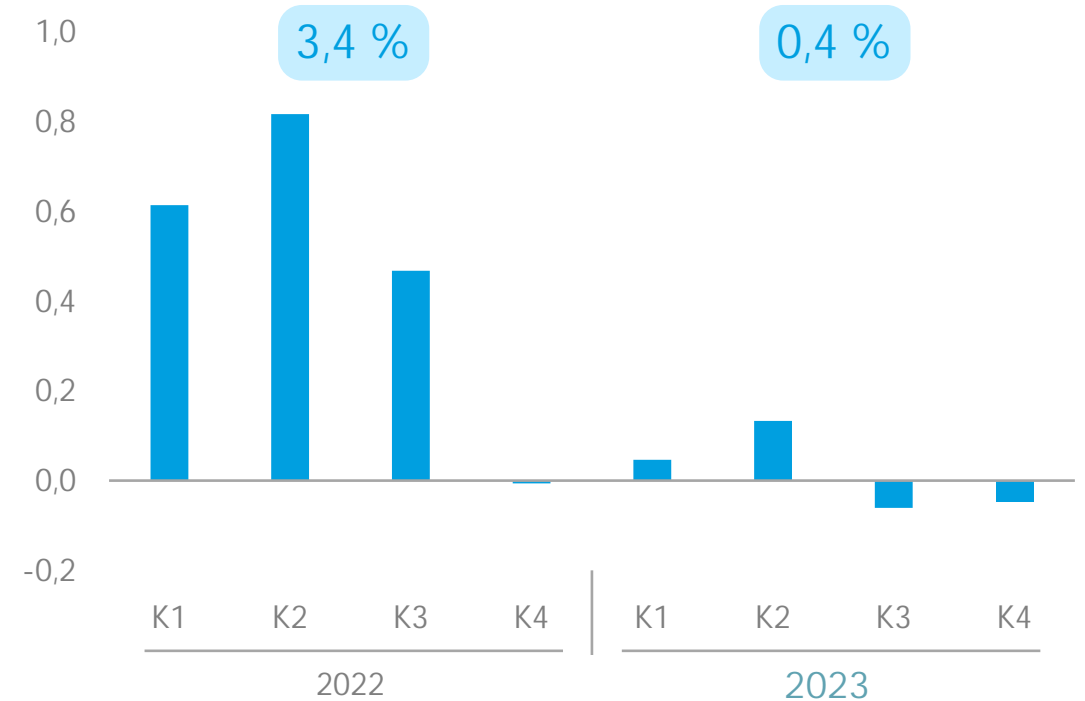
Inflatie

(jaar-op-jaar veranderingen van de HICP, in %)

Bbp-groei naar volume

(veranderingspercentages tegenover voorgaande periode)

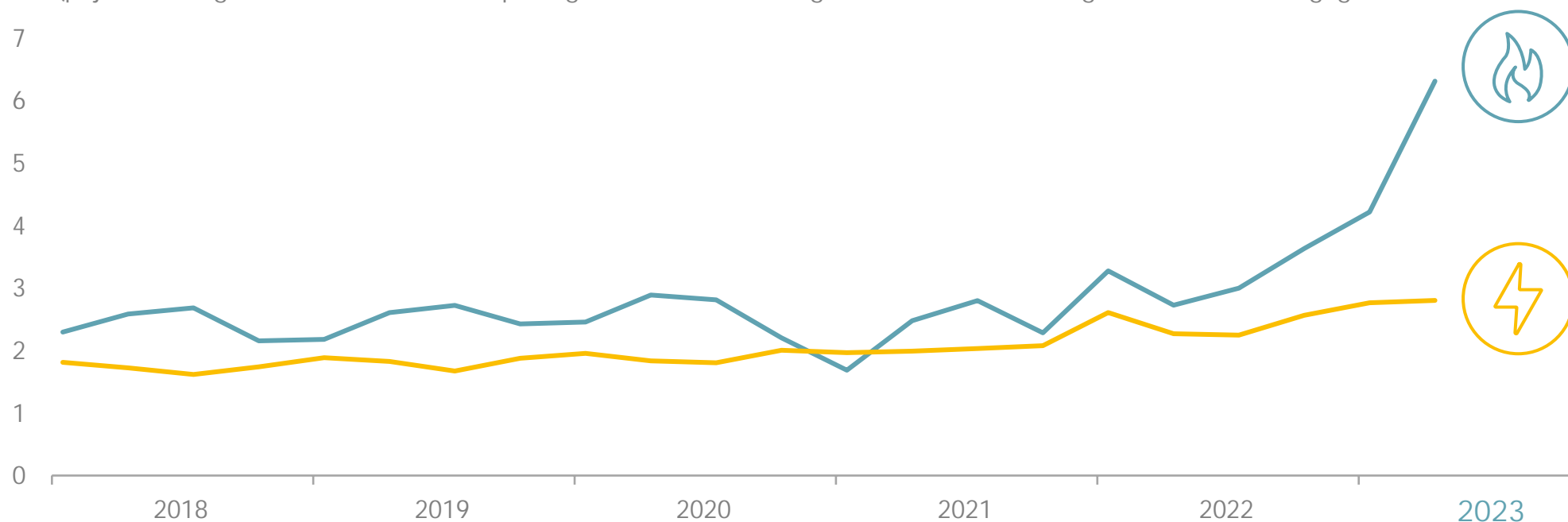

Zwakke groei niet eenduidig veroorzaakt door
monetaire verstrakking of conjuncturele factoren
Ook structurele elementen
(verslechterd concurrentievermogen)

Onder meer de relatief duurdere energie fnuikt de Europese kostenconcurrentiekracht

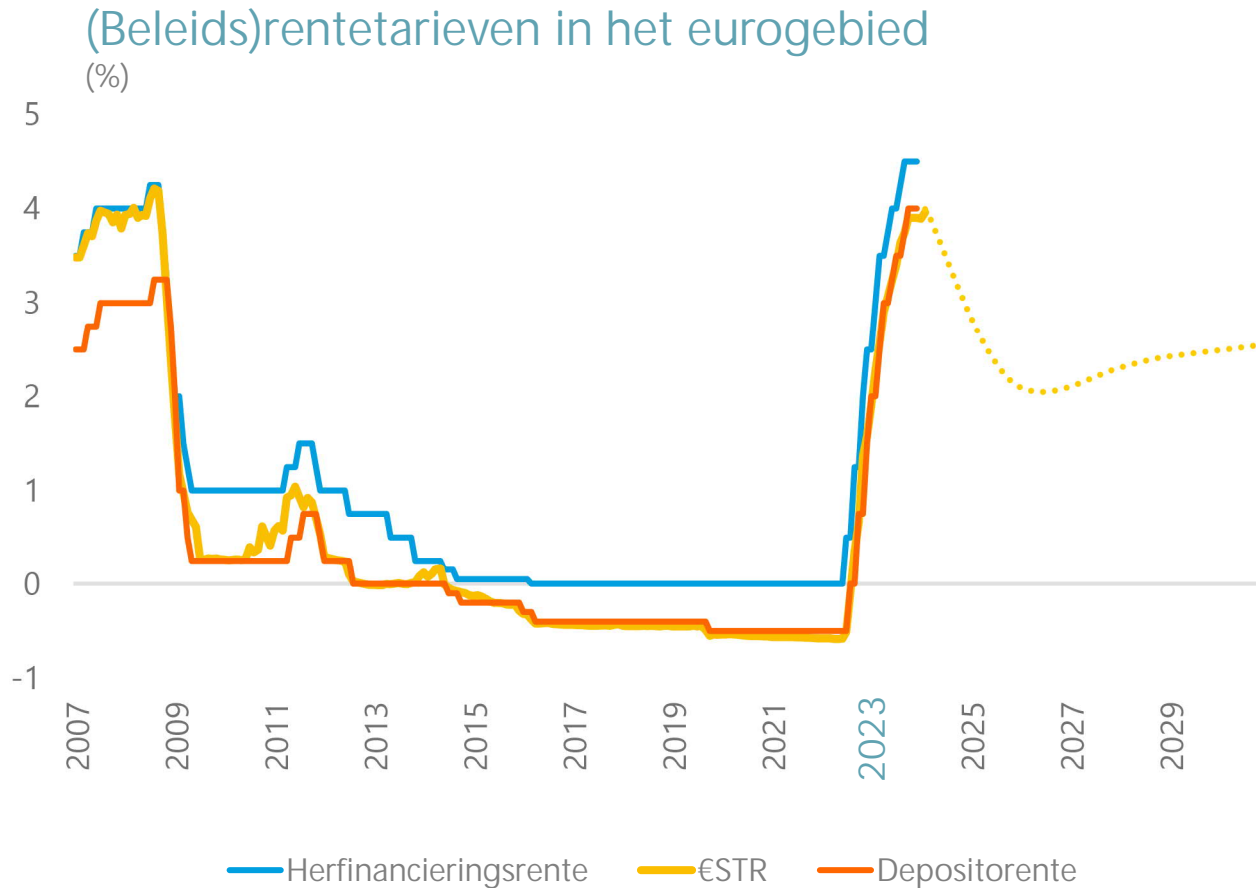
Prijsverschil voor gas en elektriciteit voor de Europese industrie t.o.v. de Verenigde Staten

(prijs van aardgas en elektriciteit in Europa uitgedrukt als verhouding t.o.v. die van de Verenigde Staten, kwartaalgegevens t.e.m. 2023K2)

Impact voor concurrentiekracht door snellere
Europese klimaattransitie ...

Na de forse monetaire verstrakking is de vraag nu: hoe lang moet de beleidsrente hoog blijven?

“ Wage data will be vital in deciding when to begin monetary easing ”

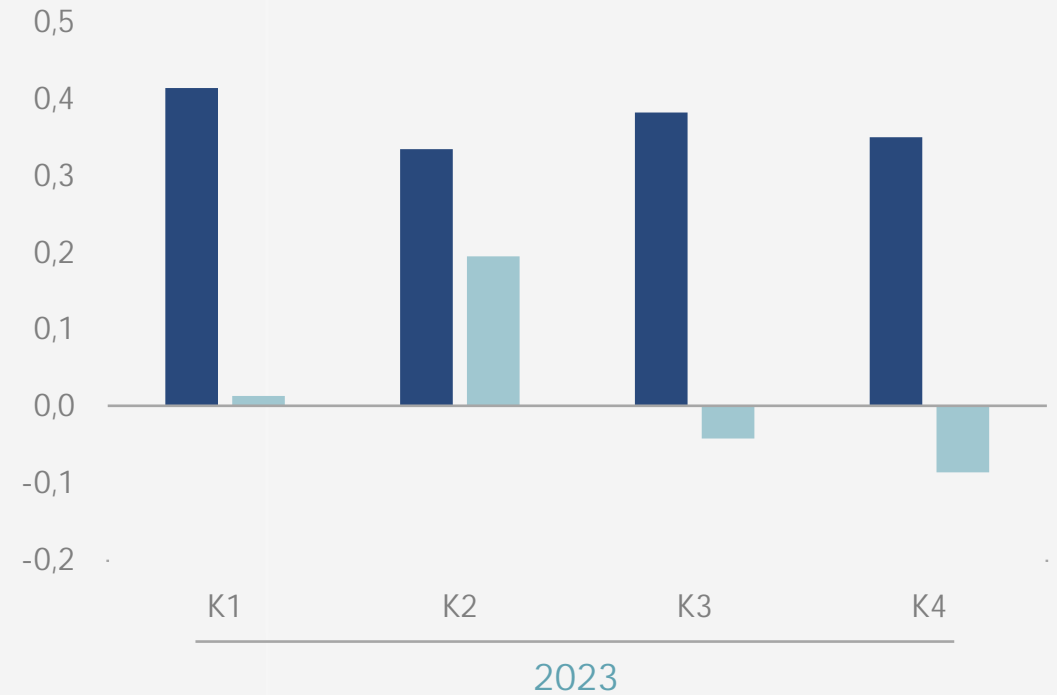
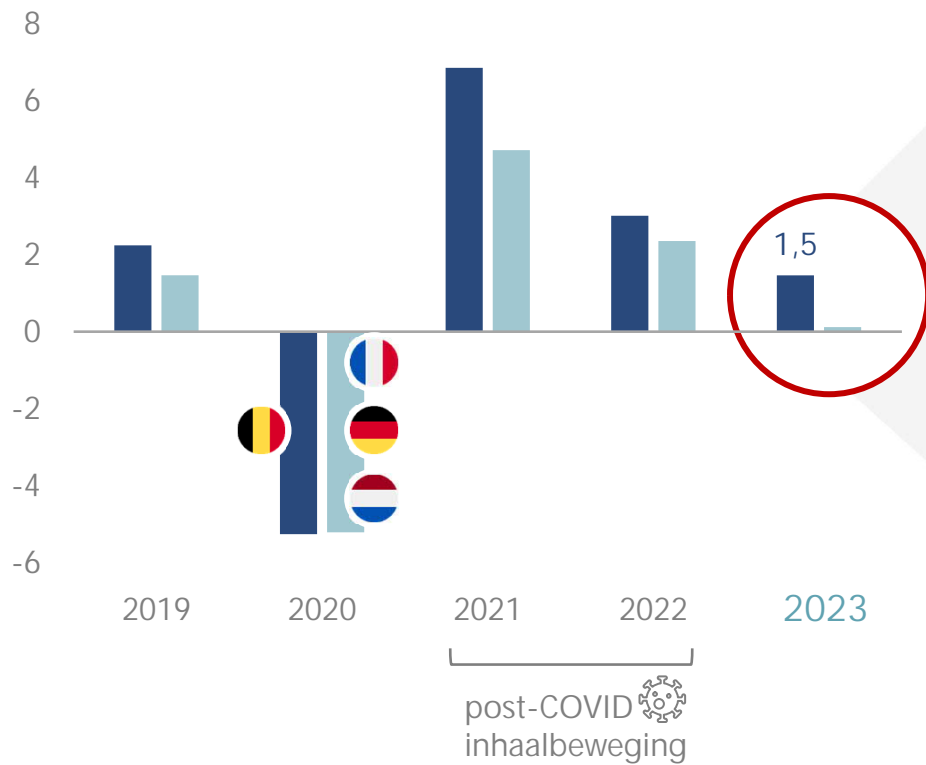
ECB meeting 7 maart
Besluit om de basisrentetarieven ongewijzigd te laten

Robuuste binnenlandse vraag bleef de Belgische groei aandrijven

De Belgische groei bleef relatief stevig doorheen het jaar, hoger dan potentieel

Bbp-groei naar volume

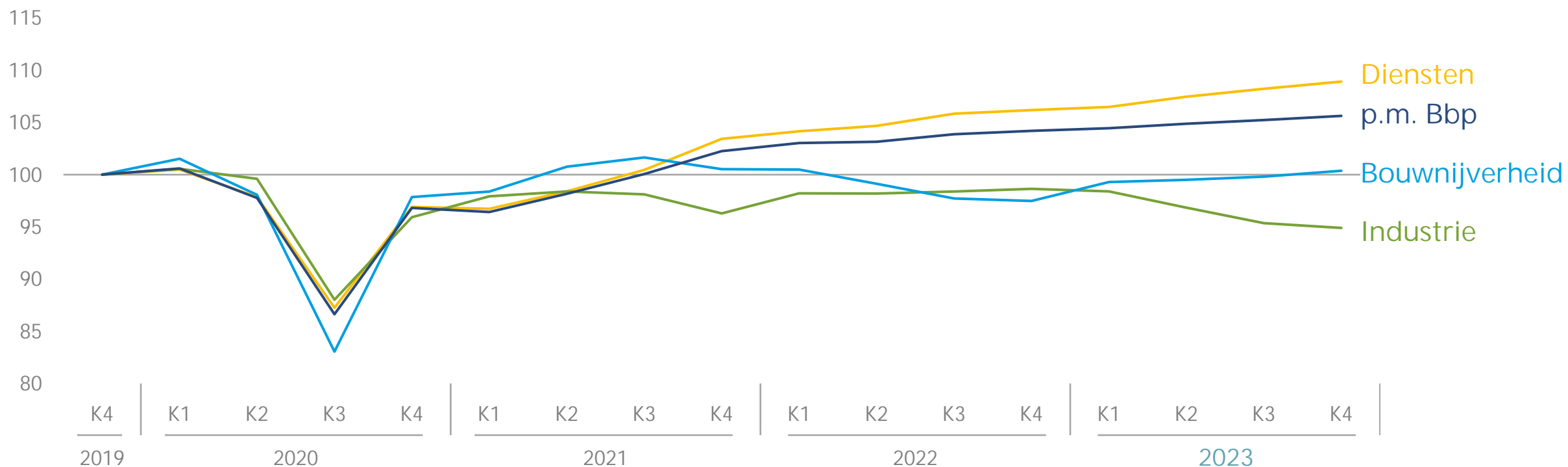
(veranderingspercentages tegenover voorgaande periode)

De Belgische industrie deelde in de Europese malaise maar dat werd meer dan gecompenseerd door de sterke dienstensector

Toegevoegde waarde in België

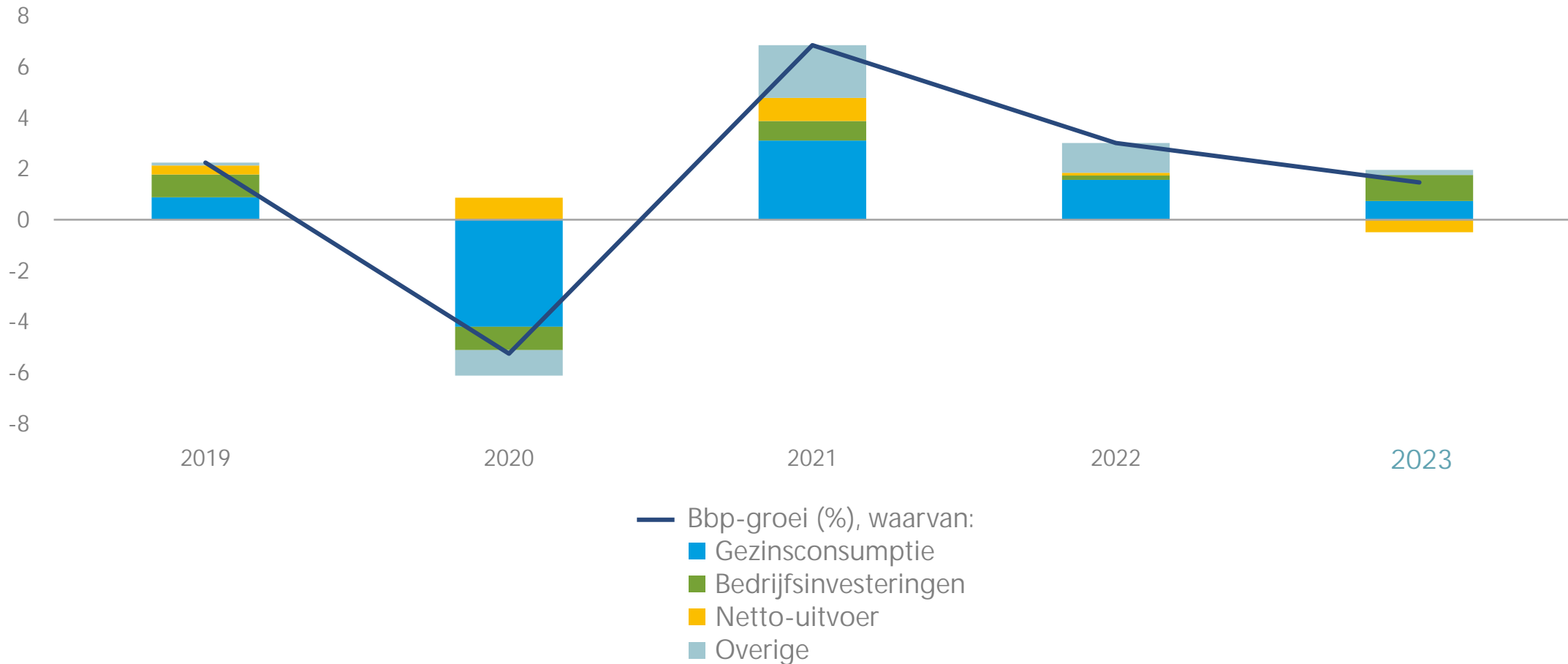
(volume-index 2019K4 = 100)

De robuuste binnenlandse vraag zorgde voor groei

Bijdragen aan de bbp-jaargroei naar volume

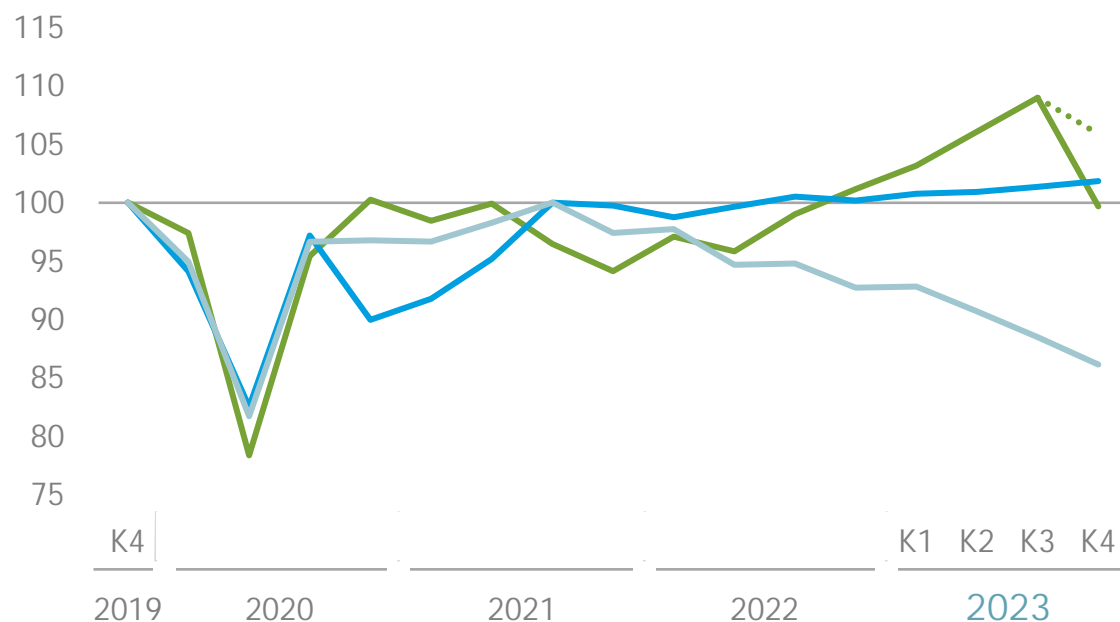
(in procentpunt, tenzij anders vermeld)

De bedrijfsinvesteringen zijn spectaculair toegenomen, terwijl woninginvesteringen en netto-uitvoer verzwakten

Bedrijfsinvesteringen en gezinsconsumptie

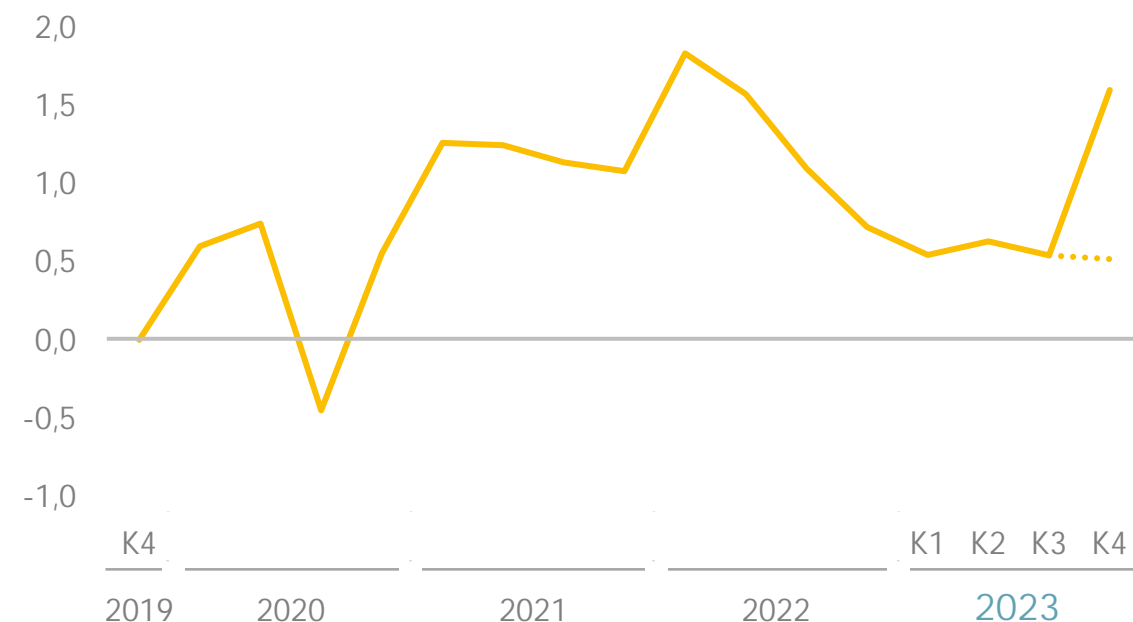
(volume-index 2019K4 = 100)

— Bedrijfsinvesteringen
 — Gezinsconsumptie
 — Woninginvesteringen

Netto-uitvoer

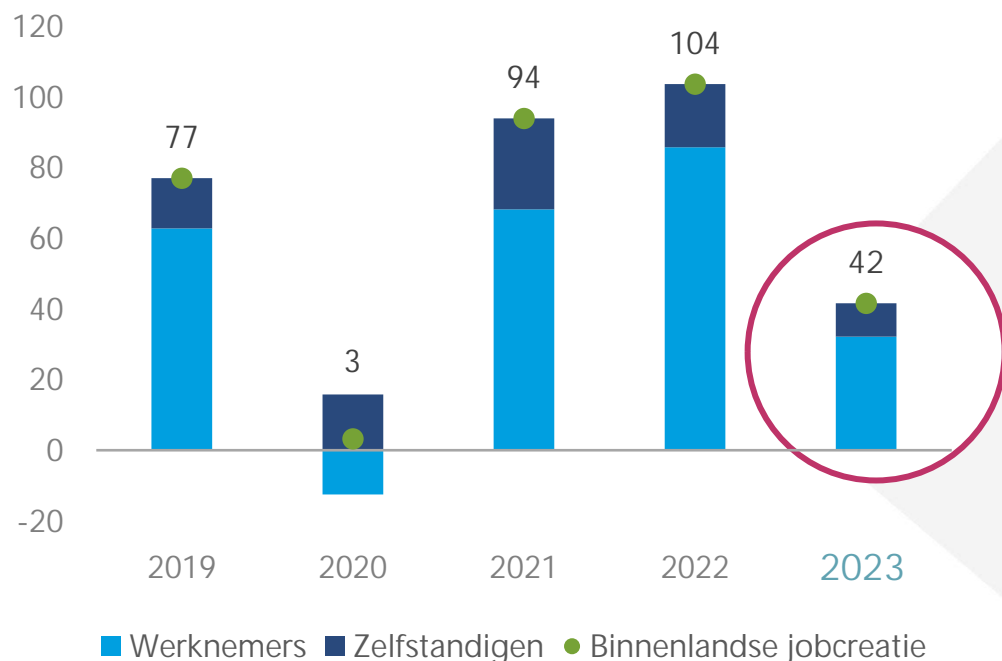
(gecumuleerde bijdrage van de netto-uitvoer aan bbp-groei sinds 2019K4)

..... exclusief specifieke transacties
 (bv. verkoop van schepen in het buitenland)

De jobcreatie matigde in 2023 en bestond vooral uit extra dienstenjobs, deels in de brede overheidssector

Binnenlandse jobcreatie
(duizenden)

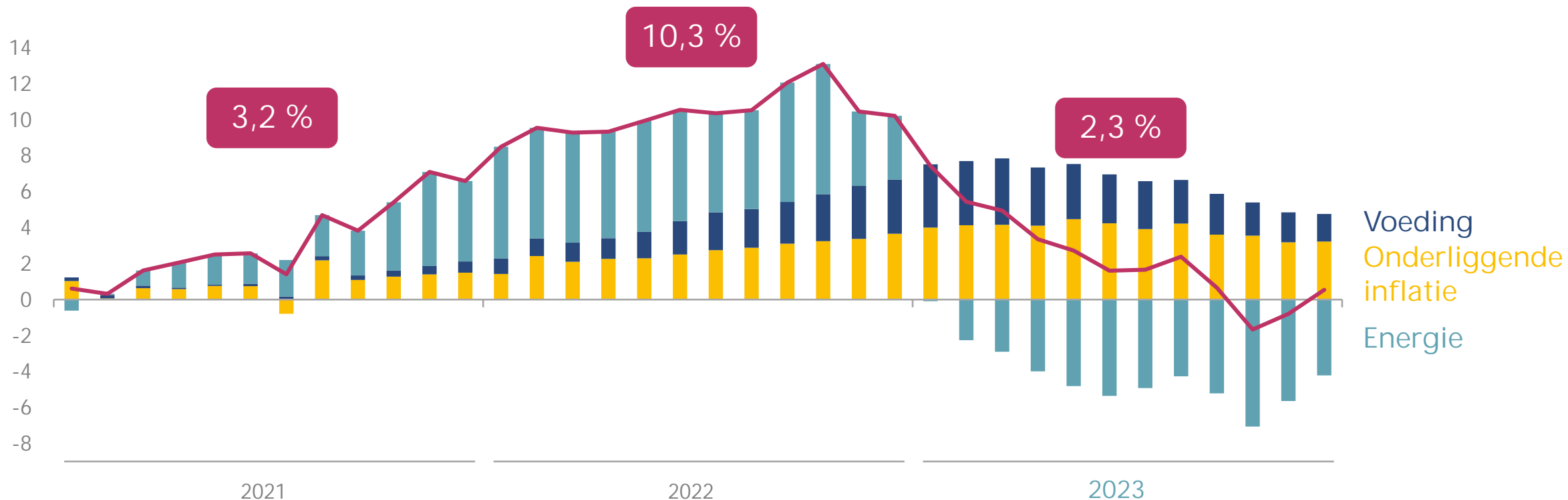
jobcreatie	in duizenden personen	in %
Industrie	0	0,1
Bouwnijverheid	3	1,0
Marktdiensten	14	0,6
Niet-marktdiensten	26	1,4
Landbouw	-2	-2,6
Totaal	42	0,8

Snelle inflatiedaling, initieel dankzij fors lagere energieprijzen

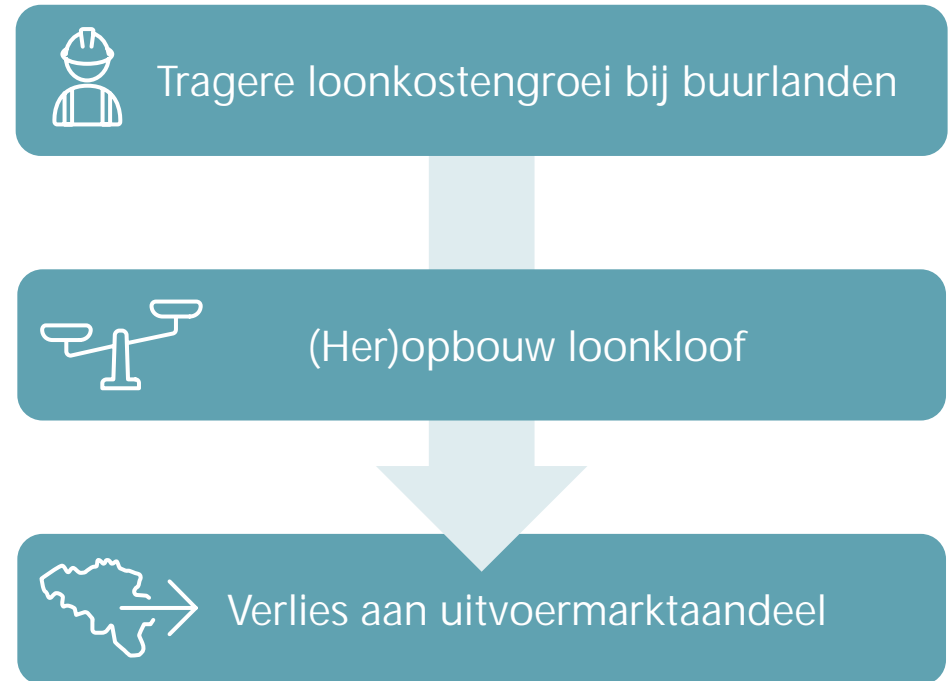
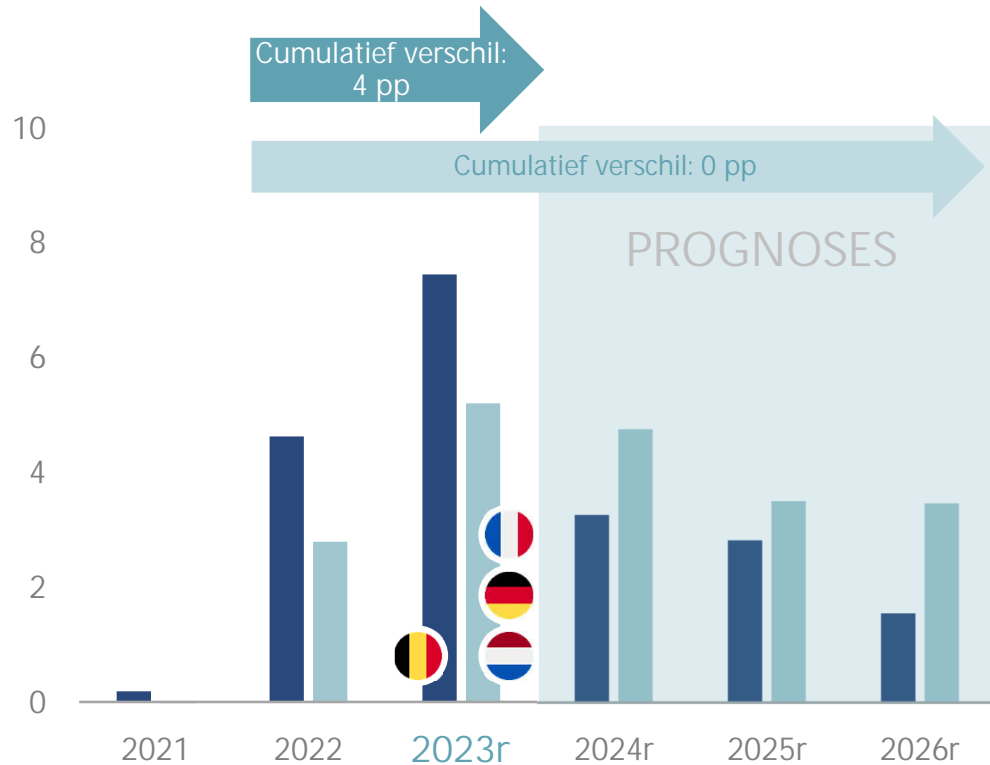
Inflatie (HICP)

(bijdragen in procentpunt aan de totale inflatie (%), inflatie op jaarbasis in kadertje)

De loonkostenstijging verslechterde de kostenconcurrentiekracht

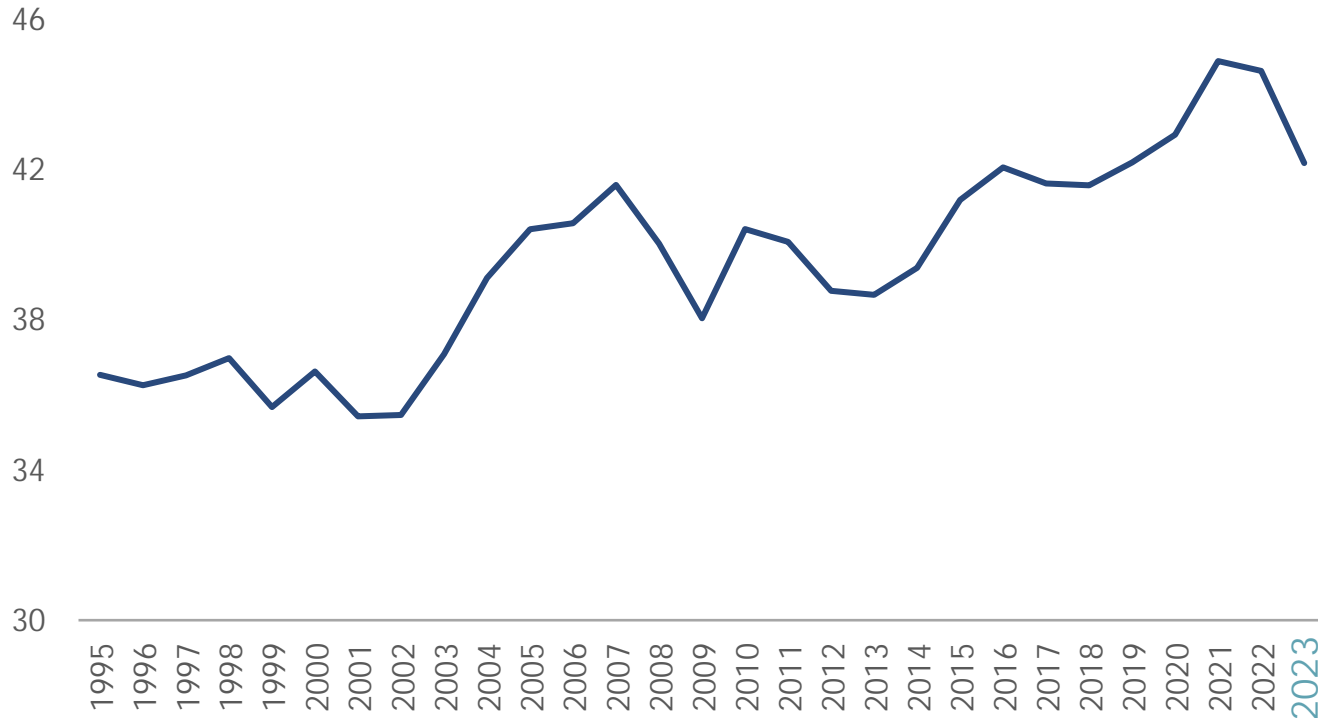
Uurloonkostengroei in de private sector (%)

Hoge winstmarges uit het verleden dienden als buffer

Margevoet van niet-financiële ondernemingen

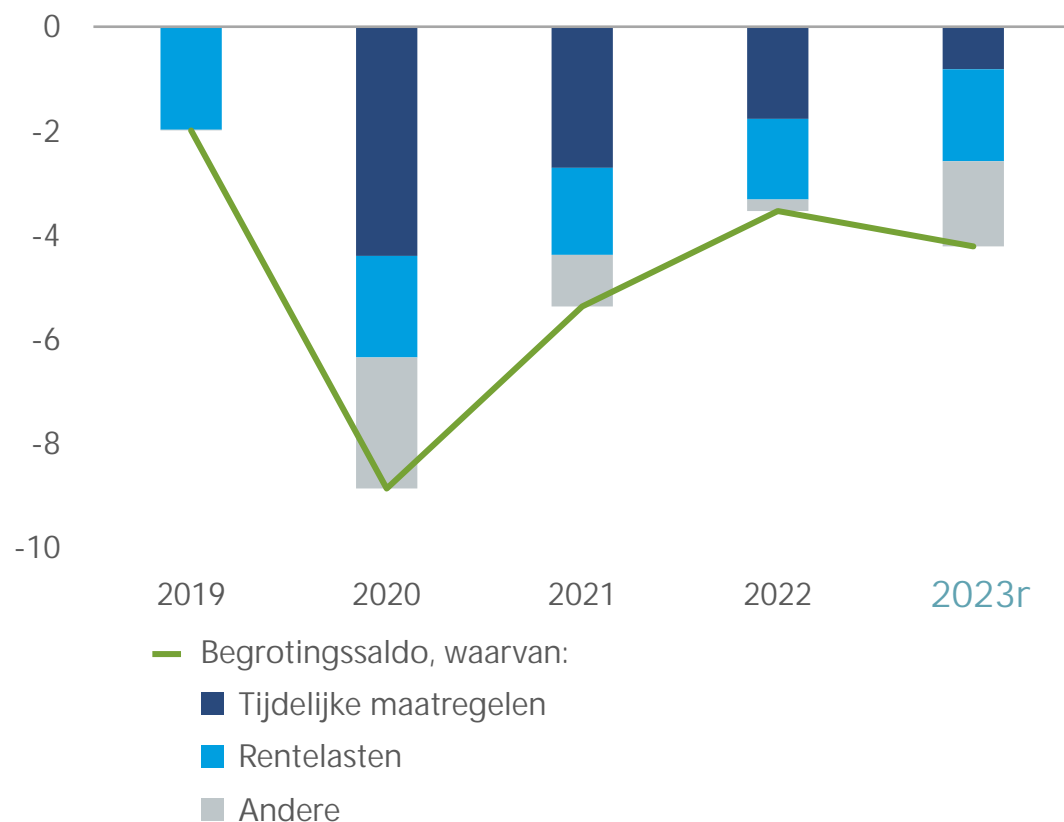
(bruto-exploitatieoverschot in % van toegevoegde waarde)

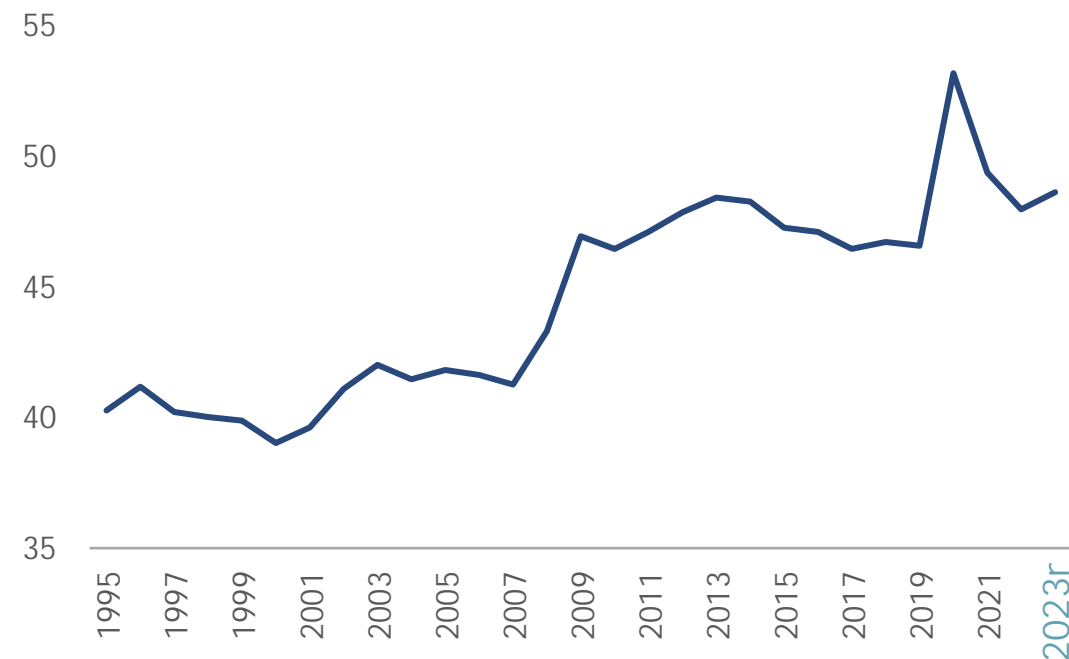
zo werd het risico op een langdurige loonprijsspiraal ingeperkt

De Belgische overheidsfinanciën blijven een zorgenkind: trendmatige uitgavengroei verslechtert de begroting

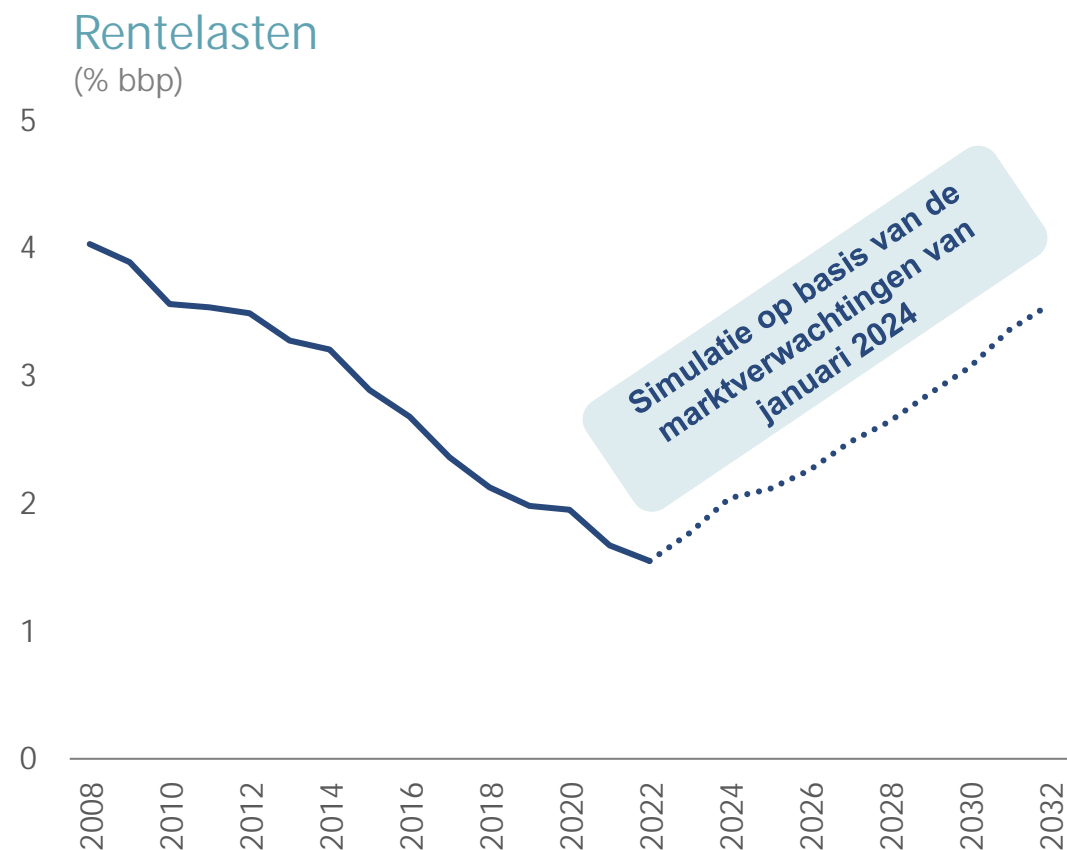
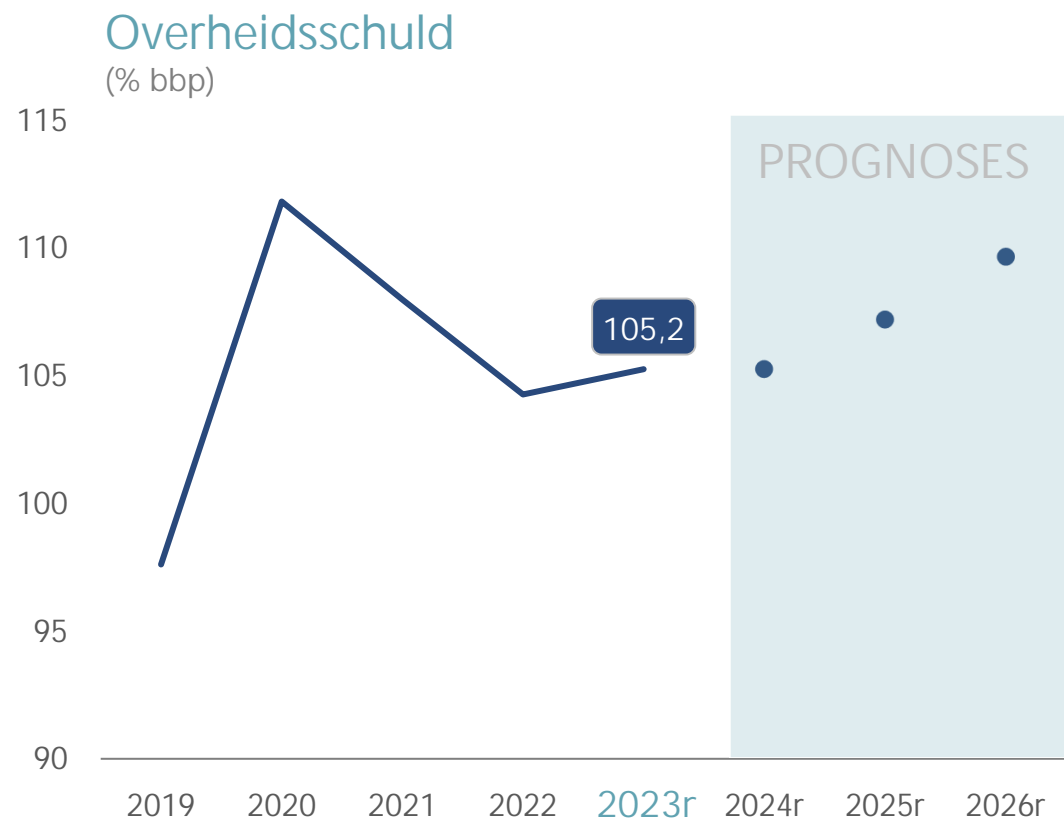
Nominaal begrotingssaldo (% bbp)

Lopende overheidsuitgaven ongerekend rentelasten (% bbp)

De overheidsschuld stijgt dan ook weer en met extra rentelasten dreigt een gevaarlijke dynamiek

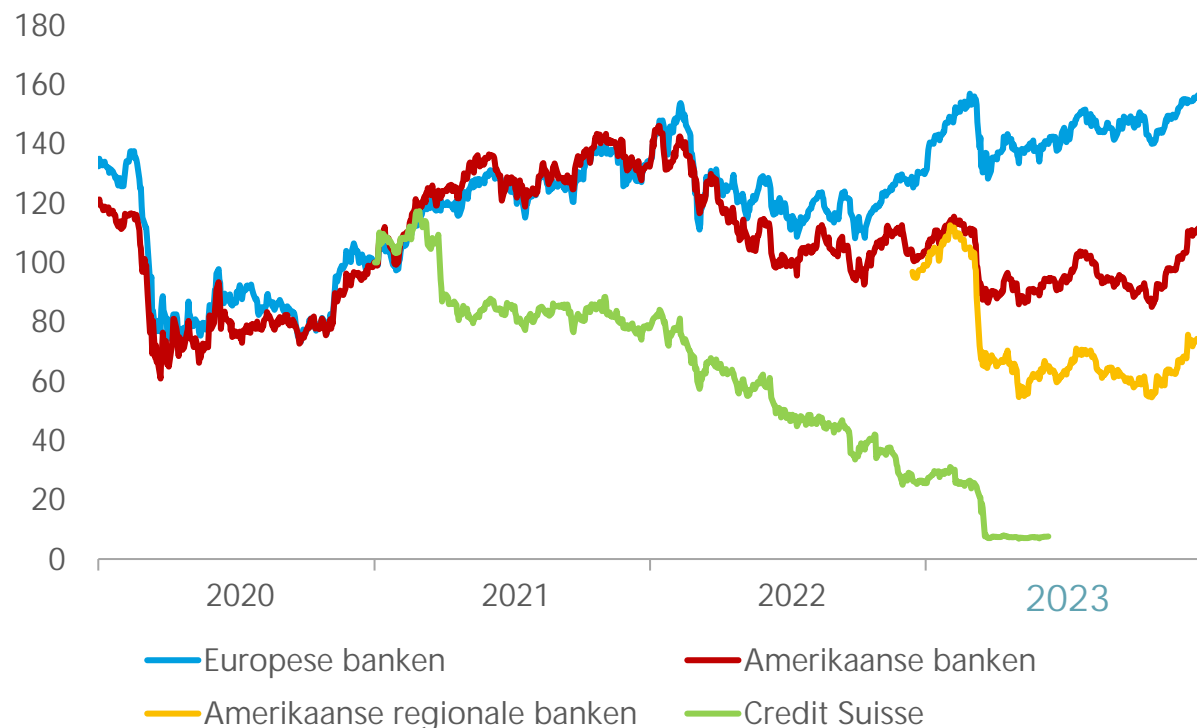
De impact van turbulenties in het wereldwijde banksysteem bleef beperkt

Gezonde winstgevendheid en sterke buffers verzekerden de veerkracht van Belgische banken

Beurskoersen van de banken

(prijsindex, 1 januari 2021=100)

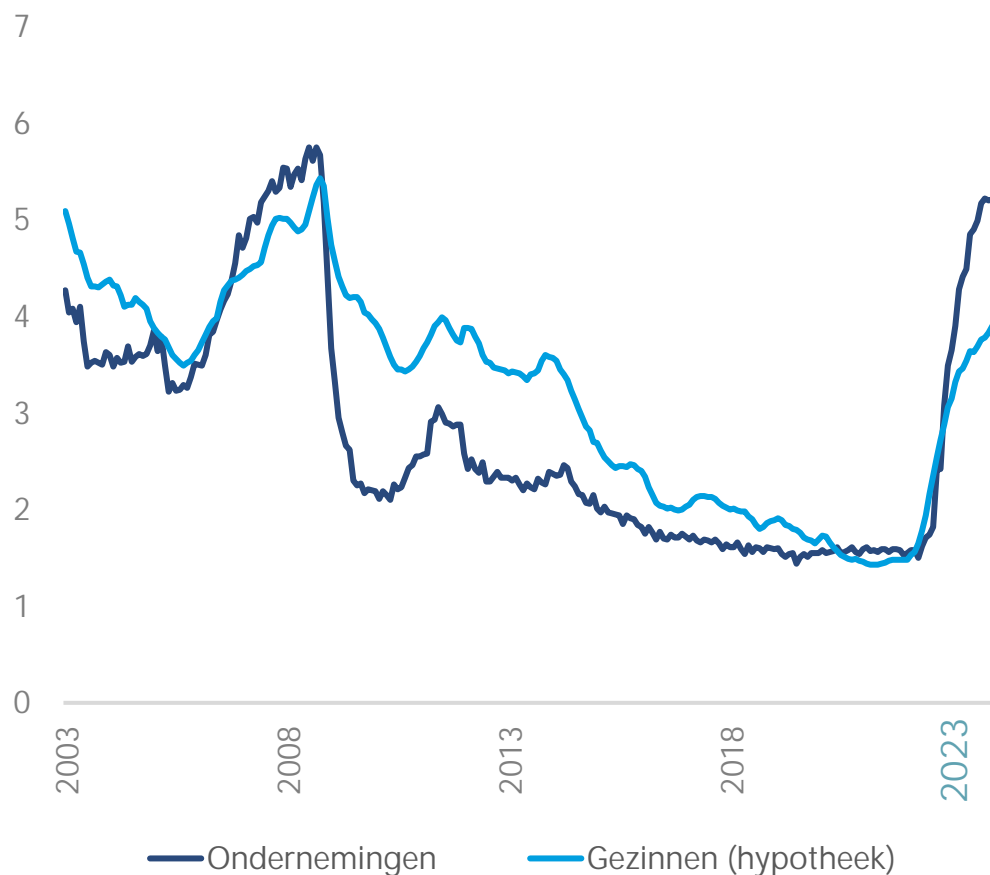

(in %)	2020	2021	2022	2023
Rendement eigen vermogen	5,9	10,2	9,9	12,1
Kapitaalratio - CET 1	17,2	17,7	17,3	16,7
Liquiditeitsratio - LCR	181,6	184,5	157,7	153,3

Strakker monetair beleid ging gepaard met hogere rentetarieven voor nieuwe leningen; domper voor de woningmarkt

Bancaire rentetarieven voor nieuwe leningen

(%)

↓
-18%
Woningtransacties

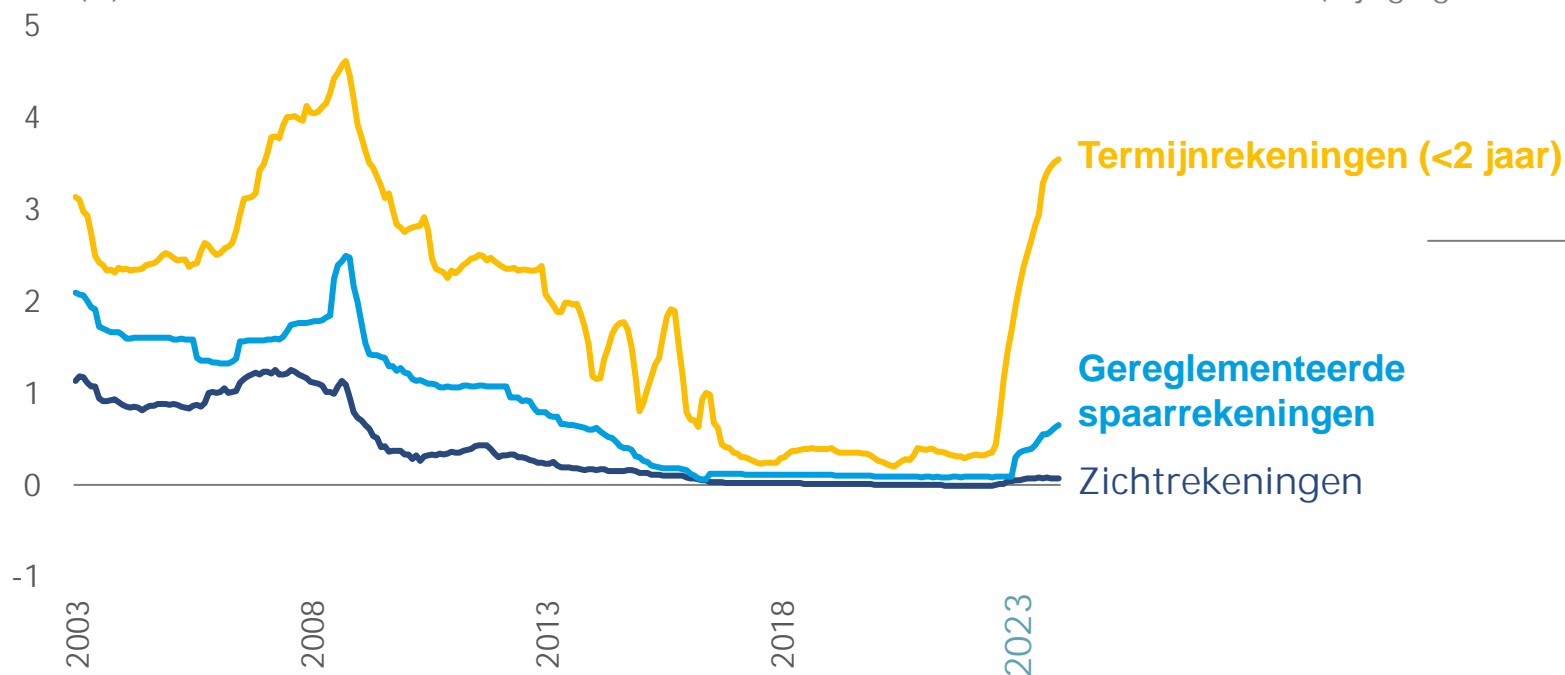

↓
-28%
Nieuwe hypothecaire leningen

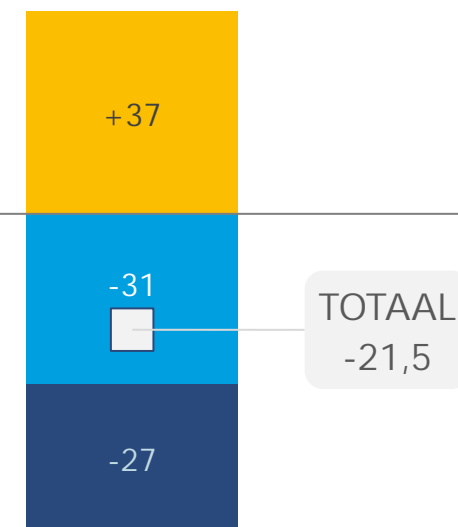

Hogere spaarrentes lieten op zich wachten en gezinnen gingen op zoek naar alternatieven

Rente op de bankdeposito's van de gezinnen (%)

Afname bankdeposito's van gezinnen (wijzigingen in € miljard in 2023)

Verdere structurele hervormingen zijn nodig om de economie performanter en toekomstbestendig te maken

De koers van het begrotingsbeleid moet worden bijgestuurd om kosten van de uitdagingen op langere termijn te kunnen dragen

vereiste begrotingsinspanning van 0,4 % bbp (€ 2,5 miljard) per jaar, enkel om begrotingstekort constant te houden

Begrotingskosten
(huidige ramingen)

4 % bbp tegen 2050
(Studiecommissie voor
de Vergrijzing)

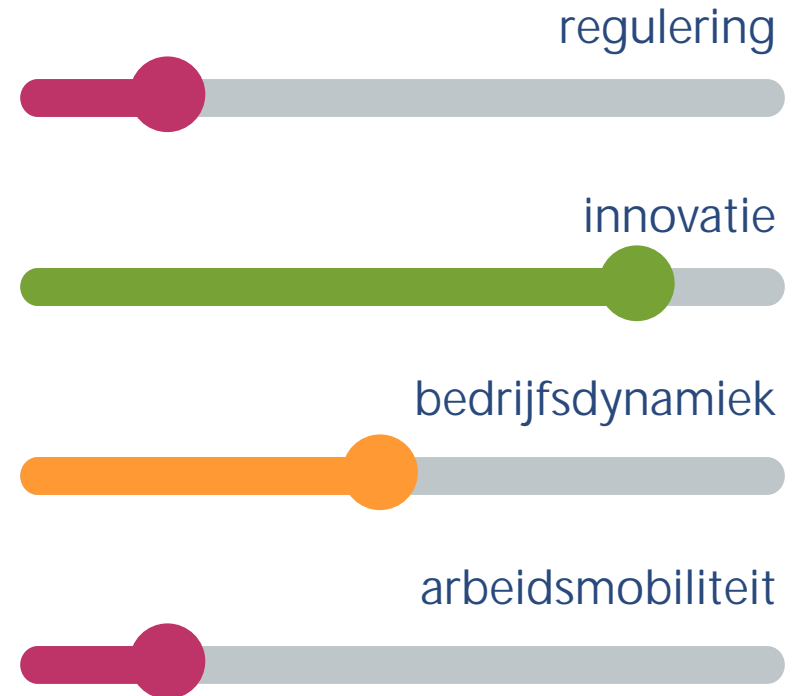
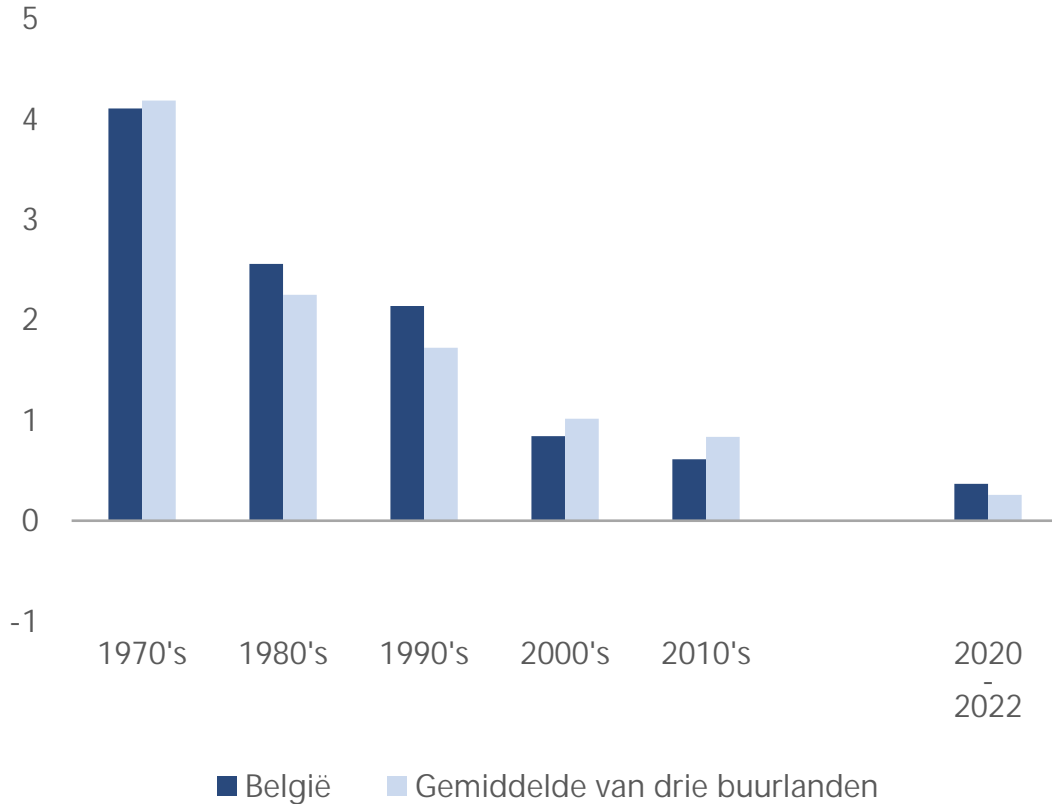
0,5 % bbp tegen 2040
(IMF)

Een ingrijpende begrotingsconsolidatie moet hand in hand gaan met macro-economische hervormingen

Productiviteitsgroei gaat in dalende lijn

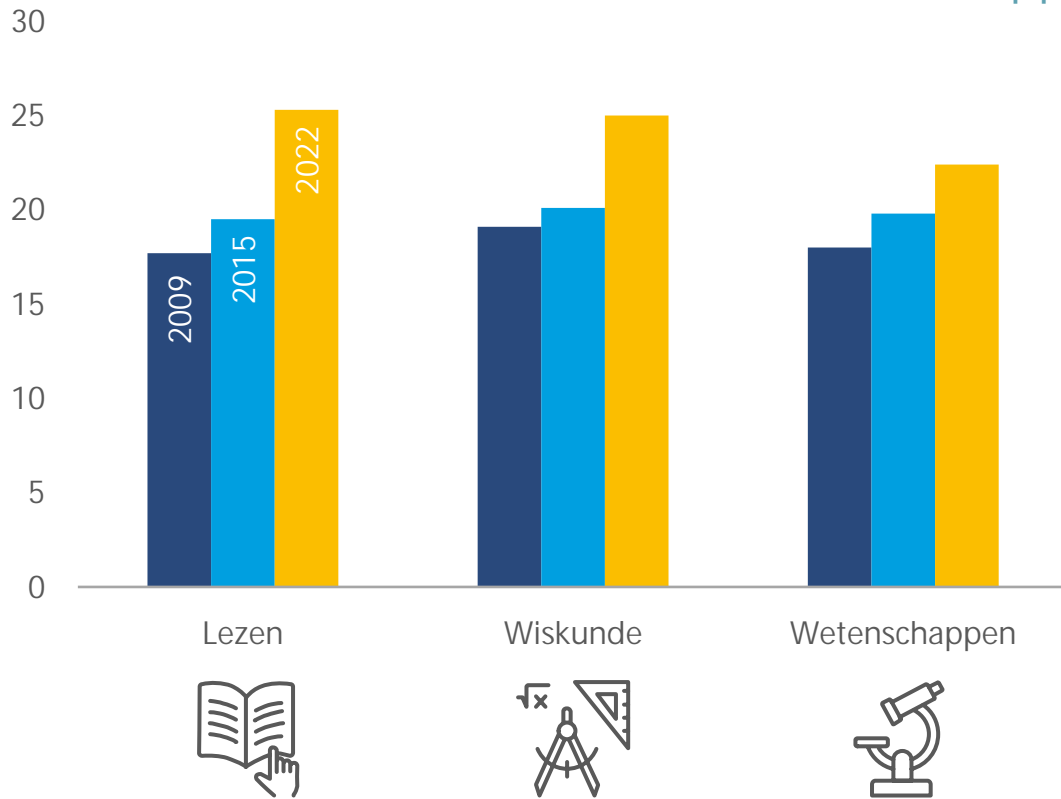
Groei van het bbp per gewerkt uur
(links: groei in % over tien jaar)

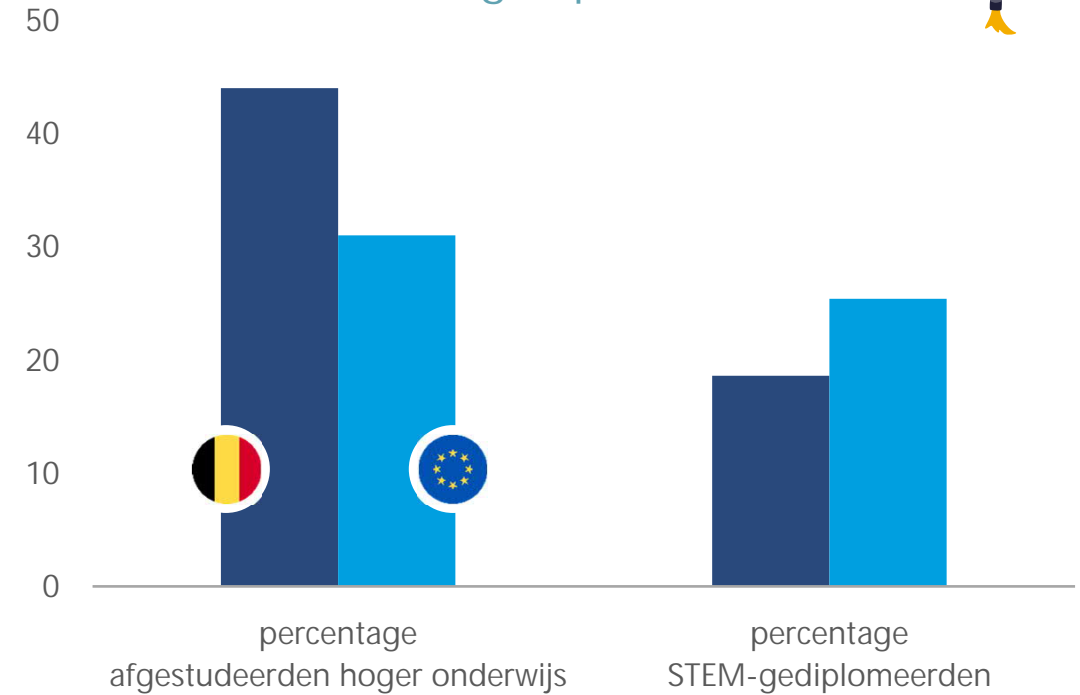
De (tanende) kwaliteit van het onderwijs bepaalt de toekomstige productiviteitsgroei

Aandeel 15-jarige leerlingen met gebrekkige PISA-score voor lezen, wiskunde, wetenschappen

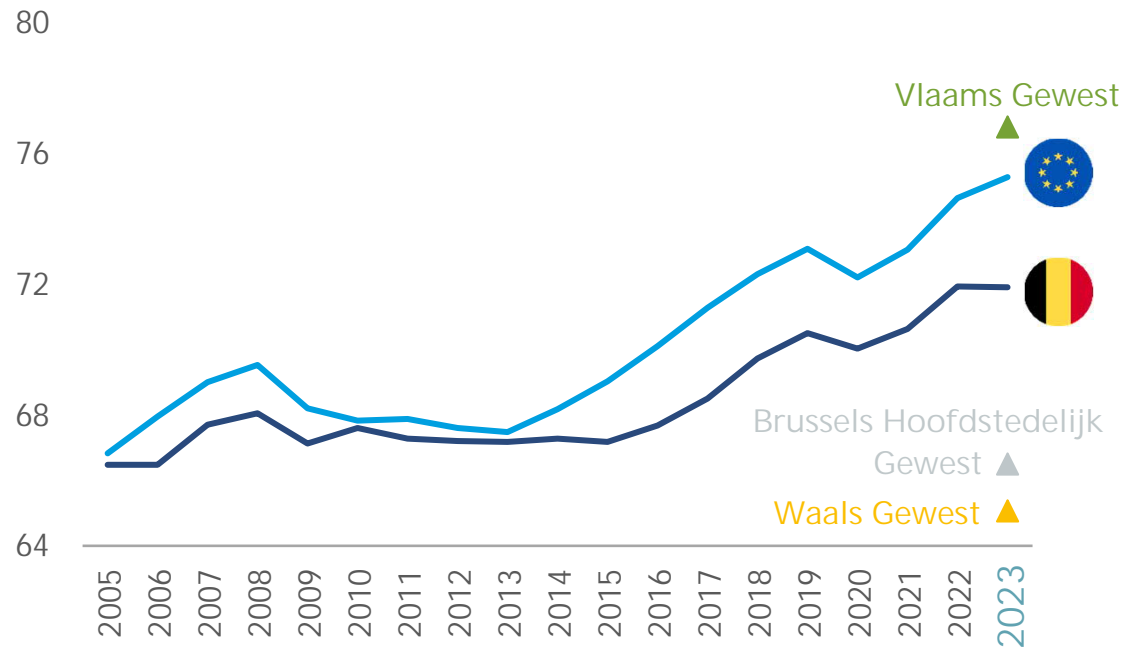
Aandeel studenten hoger onderwijs en aandeel STEM-gediplomeerden

Verder opkrikken van de werkgelegenheidsgraad vraagt gepaste (financiële) prikkels en een effectief activeringsbeleid

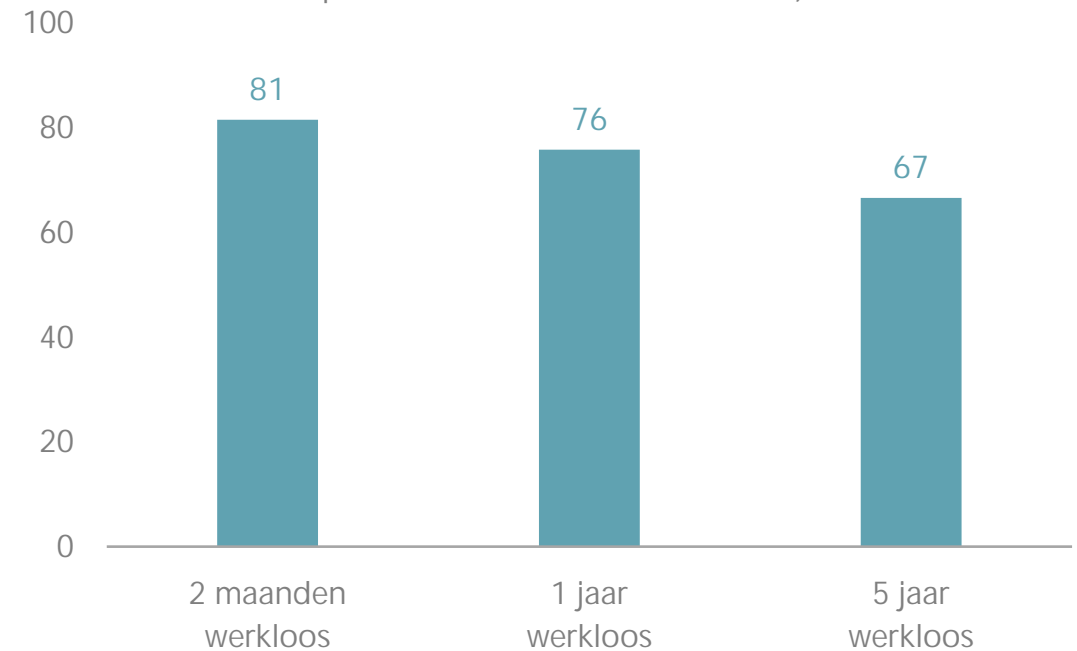
Werkgelegenheidsgraad

(werkenden in procent van bevolking op arbeidsleeftijd, 20-64 jaar)

Werkloosheidsval

(% van het brutoloon van de nieuwe baan dat verloren gaat door hogere belastingen of minder rechten op uitkeringen wanneer een werkloze opnieuw een baan aanneemt, 2022)

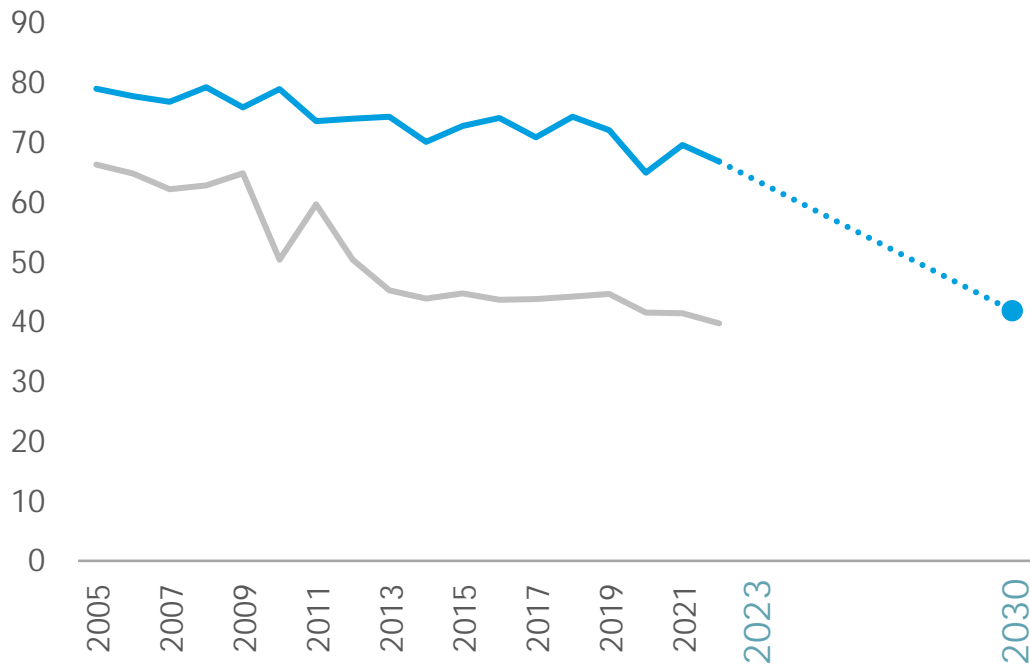

voorbeeld voor een alleenstaande zonder kinderen wiens brutoloon gelijk is aan het gemiddelde brutoloon

Een versnelde afname van de uitstoot van broeikasgassen vereist nu een meer sturende aanpak

België

(uitstoot van broeikasgassen in miljoen ton CO₂-equivalent)

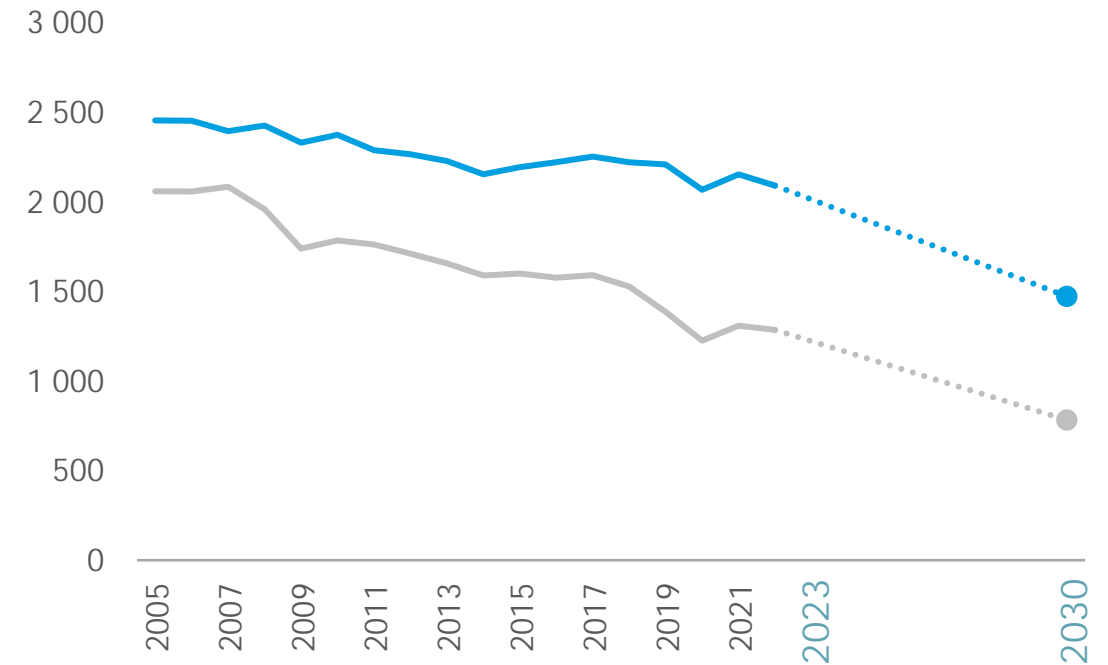

— ETS

Europese Unie

(uitstoot van broeikasgassen in miljoen ton CO₂-equivalent)

— ESR

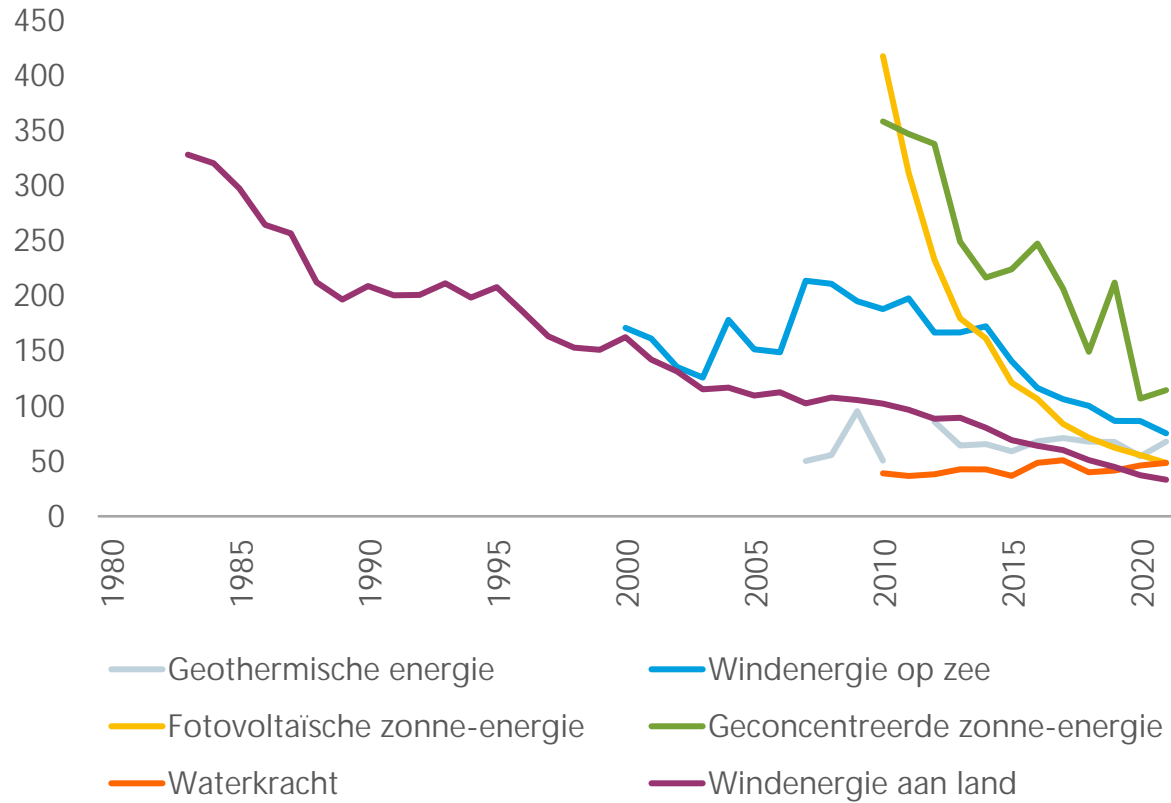
● Doelstelling 2030

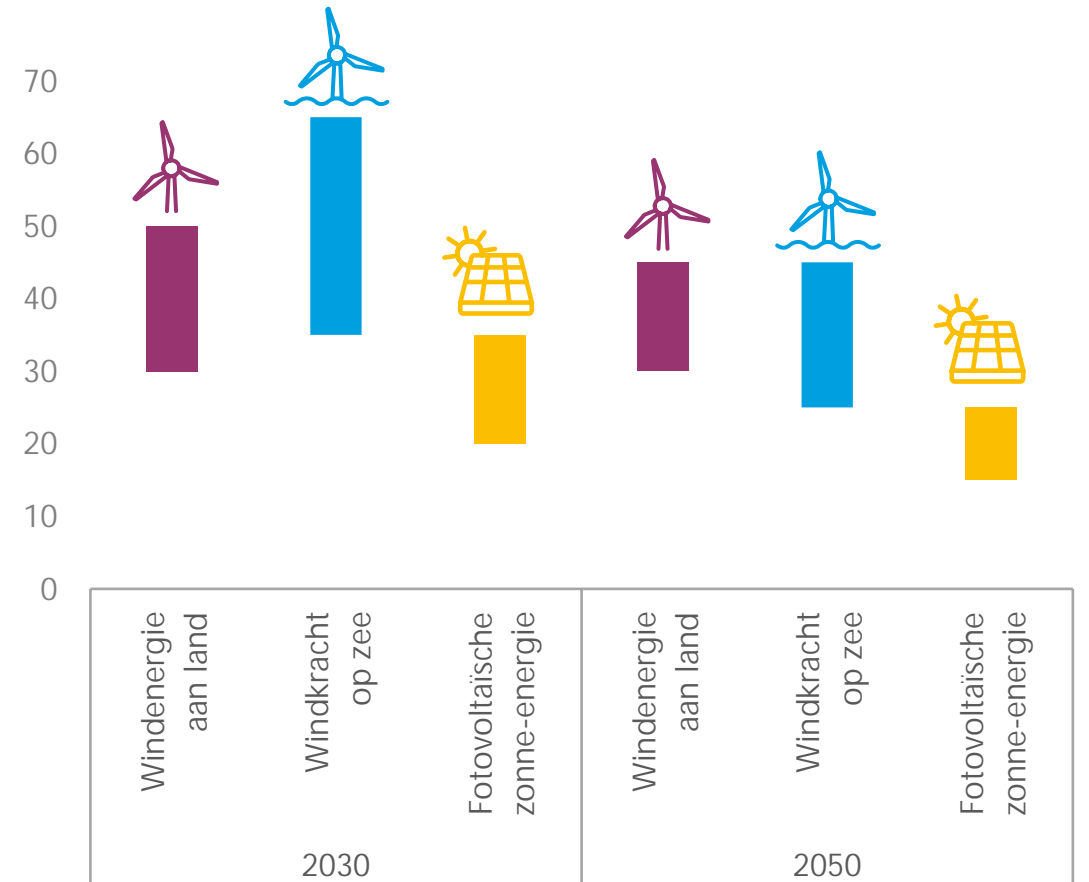
De kosten van hernieuwbare energie zouden verder afnemen

Genivelleerde kosten van hernieuwbare energie vandaag ...

(exclusief netbelasting en seizoensgebonden opslag, USD₂₀₂₁/MWh - wereldwijd)

... en in 2030-2050

Eerst moet de juiste voedingsbodem voor elektrificatie worden gecreëerd

vergunningen

investeringen

aanbodbeperkingen

arbeidschaarste

1

energiebevoorrading garanderen
(strategische Europese onafhankelijkheid)
opschalen van infrastructuur,
netwerk- en distributiecapaciteit

2

keuze voor elektrificatie relatief
aantrekkelijker maken

3

omgaan met impact op
overheidsbegroting en mogelijke
ongewenste herverdelingseffecten

Decarbonisatie van de Belgische woningstock is nog te eenzijdig gefocust op (heel dure) renovaties

21%
van Belgische
energieverbruik

15%
van directe
broeikasgassen

Inzetten op
verminderen
van vraag naar energie
(isolatie/renovatie)

Inzetten op koolstofvrije
technologieën voor
verwarming
(bv. warmtepomp)

Conclusie

De Belgische economie in 2023

Robuuste economische groei, gedreven door binnenlandse vraag

Snelle inflatiedaling en afname van risico op langdurige loon-prijsspiraal

Structurele hervormingen dulden geen verder uitstel

Kerncijfers

Veranderingspercentages, tenzij anders vermeld	2019	2020	2021	2022	2023
Reëel bbp	2,2	-5,3	6,9	3,0	1,5
<i>Gezinsconsumptie</i>	1,7	-8,2	6,3	3,2	1,4
<i>Bedrijfsinvesteringen</i>	5,6	-5,5	4,7	1,1	6,3
<i>Netto-uitvoer (bijdrage aan groei)</i>	0,4	0,9	0,9	0,1	-0,5
Totale inflatie (HICP)	1,2	0,4	3,2	10,3	2,3
Onderliggende inflatie	1,5	1,4	1,3	4,0	6,0
Werkgelegenheid	1,6	0,1	1,9	2,1	0,8
Werkloosheidsgraad (% van actieve bevolking)	5,4	5,6	6,3	5,6	5,6
Begrotingssaldo (% van bbp)	-2,0	-8,9	-5,4	-3,5	-4,2

Uw waardevolle bijdrage aan de conjunctuurbarometer

in minder dan 5 minuten per maand

Waarom?

Waardevolle informatie over het economisch verloop vóór de traditionele statistieken beschikbaar zijn

Betere representativiteit
= meer gedetailleerde analyse per sector
= betere positionering van uw bedrijf

Deelname
= toegang tot meer gedetailleerde resultaten om u te kunnen vergelijken met sectorgenoten

Hoe?

Neem deel aan de enquêtes!

Via een online toepassing:

- uitnodiging per e-mail,
- via een persoonlijke link,
- via elk platform, ook mobiel

Schrijf uw bedrijf
vandaag nog in via

40%

Belemmeringen en activiteitsgraad

* Welke zijn de bijzonderste factoren die momenteel uw activiteit beperken?

- geen
- onvoldoende vraag
- gebrek aan personeel
- gebrek aan voldoende ruimte en/of uitrusting
- financiële belemmeringen
- andere

Geef aan welke de bijzonderste oorzaken zijn die momenteel uw activiteit beperken. De financiële belemmeringen betreffen zowel de investeringskredieten als de financiële liquiditeiten.

Indien er geen belemmeringen zijn, kruis dan "geen" aan.

* Indien de vraag zou toenemen, kunt u met uw huidige mogelijkheden uw gezamenlijke activiteit verhogen?

- Ja
- Nee

Vorige Volgende

Bronnen en opmerkingen

- 2 Jaarverslag hoofdstuk 1
- 3 Jaarverslag hoofdstuk 1 – pagina 47 & 71
IMF, LSEG.
- 4 Jaarverslag hoofdstuk 1 – pagina 47 & 71
Eurostat (laatste observatie voor inflatie is februari 2024).
- 5 Jaarverslag hoofdstuk 6 – pagina 175 & 180
IEA Energy prices and taxes statistics.
- 6 Jaarverslag hoofdstuk 1 – pagina 53; hoofdstuk 2 – pagina 82
Eurostat, LSEG.
€STR = EONIA minus 8,5 basispunten vóór oktober 2019, vanaf februari 2024 werd €STR verlengd met marktverwachtingen (stippellijn).
- 7 Jaarverslag hoofdstuk 4 – paragraaf 4.1 – vanaf pagina 119
- 8 Jaarverslag hoofdstuk 4 – pagina 120
Eurostat, INR, NBB.
- 9 Jaarverslag hoofdstuk 4 – pagina 121
INR, NBB.
- 10 Jaarverslag hoofdstuk 4 – paragraaf 4.1
INR, NBB.
- 11 Jaarverslag hoofdstuk 4 – pagina 120, 129, 130, 133 & 135
INR, NBB.
INR-statistieken voor het vierde kwartaal van 2023 tonen een scherpe daling van bedrijfsinvesteringen die te wijten is aan uitzonderlijke en tijdelijke verkopen van investeringsgoederen in het buitenland. Die verkoop drijft ook de netto-uitvoer tijdelijk op en compenseert aldus de impact op de bbp-groei. De stippelijntjes op de grafiek tonen het onderliggende verloop van deze componenten, dus gezuiverd voor de uitzonderlijke verkopen.
- 12 Jaarverslag hoofdstuk 5 – pagina 144
INR, NBB.

Bronnen en opmerkingen

- 13 Jaarverslag hoofdstuk 3 – paragraaf 3.3 – vanaf pagina 110
Eurostat, NBB.
- 14 Jaarverslag hoofdstuk 3 – paragraaf 3.1 – vanaf pagina 100
Eurostysteem, INR, NBB.
- 15 Jaarverslag hoofdstuk 3 – paragraaf 3.2 – vanaf pagina 105; hoofdstuk 4 – paragraaf 4.3 – vanaf pagina 131
INR, NBB.
Gemiddelde over de eerste drie kwartalen van 2023.
- 16 Jaarverslag hoofdstuk 8 – pagina 229 & 230
INR, NBB.
Tijdelijke COVID-19-maatregelen (vanaf 2020) en tijdelijke energie- en Oekraïne-crisis gerelateerde factoren (inclusief financiering) vanaf 2022.
- 17 Jaarverslag hoofdstuk 8 – pagina 230, 251 & 252
INR, NBB.
- 18 Jaarverslag hoofdstuk 1 en het deel “Prudentiële regelgeving en prudentieel toezicht”
- 19 Jaarverslag hoofdstuk 1 – pagina 57; hoofdstuk 7 – pagina 220
LSEG, NBB.
- 20 Jaarverslag hoofdstuk 7 – pagina 197 & 203
ECB, Statbel, NBB.
- 21 Jaarverslag hoofdstuk 7 – kader 7 – vanaf pagina 207
NBB.
Deze gegevens komen uit een bij de banken gehouden enquête over de rente. Vóór juli 2016 omvatte de rente op de spaarrekeningen alleen de basisrente. Sinds juli 2016 worden de premies (zoals de getrouwheids- of de groeipremie), indien van toepassing, ook in rekening gebracht. In de praktijk is het mogelijk dat er een bepaalde vertraging is tussen de aanpassing van de getrouwheidspremie door de banken en de gevolgen ervan voor deze gegevens.
- 22 Jaarverslag preambule, hoofdstuk 6 en hoofdstuk 8
- 23 Jaarverslag preambule – alinea 47 – pagina 22; hoofdstuk 6 – paragraaf 6.3 – vanaf pagina 177; hoofdstuk 8 – pagina 244
[IMF \(2023\), ‘How Does Decarbonization Change the Fiscal Equation?’, presentatie voor the Peterson Institute tijdens event over ‘The macroeconomic implications of climate action’, 5 juni.](#)

Bronnen en opmerkingen

24 Jaarverslag preambule – alinea 50 – pagina 23

25 Jaarverslag hoofdstuk 6 – paragraaf 6.1 – vanaf pagina 166
Eurostat, NBB.

26 Jaarverslag hoofdstuk 6 – pagina 167
Eurostat, OESO.

PISA (Programme for International Student Assessment) is een grootschalig internationaal vergelijkend onderzoek in verband met de kwaliteit van onderwijs. STEM omvat technologische, technische, wetenschappelijke en wiskundige opleidingen.

27 Jaarverslag hoofdstuk 5 – pagina 145 & 159
Eurostat, Statbel, OESO.

Gemiddelde over de eerste drie kwartalen van 2023.

28 Jaarverslag hoofdstuk 6 – pagina 178
EC, EEA, Eurostat.

Het ETS-systeem (EU Emissions Trading System) regelt de uitstoot van de meest energie-intensieve bedrijven in de EU. De ESR- (Effort Sharing Regulation) reguleert alle emissies die niet onder het ETS-systeem vallen. Dit betreft emissies afkomstig van wegtransport, gebouwen, afvalverwerking en landbouw. De getoonde cijfers houden geen rekening met emissies uit de sector landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw, die onder een andere regelgeving vallen. De doelstelling 2030 voor België werd bepaald op basis van de verdeling tussen de lidstaten van de inspanningen die nodig zijn om de EU-doelstelling te behalen in de ESR-sectoren.

29 Jaarverslag hoofdstuk 6 – pagina 181

IRENA (2022), 'Renewable Power Generation Costs in 2021'; BP (2022), BP Statistical review of world energy 2022, LSEG, IEA (2022), 'World energy outlook 2022'. De genivelleerde kosten (gemiddelde geactualiseerde eenheidsproductiekosten) van hernieuwbare energie omvatten enkel de kosten van elektriciteitsopwekking, en laten dus netbelasting en seizoensgebonden opslag buiten beschouwing.

30 Jaarverslag preambule – alinea 69, 70 & 74 – pagina 28 & 29

31 Jaarverslag hoofdstuk 6 – kader 5 – vanaf pagina 186